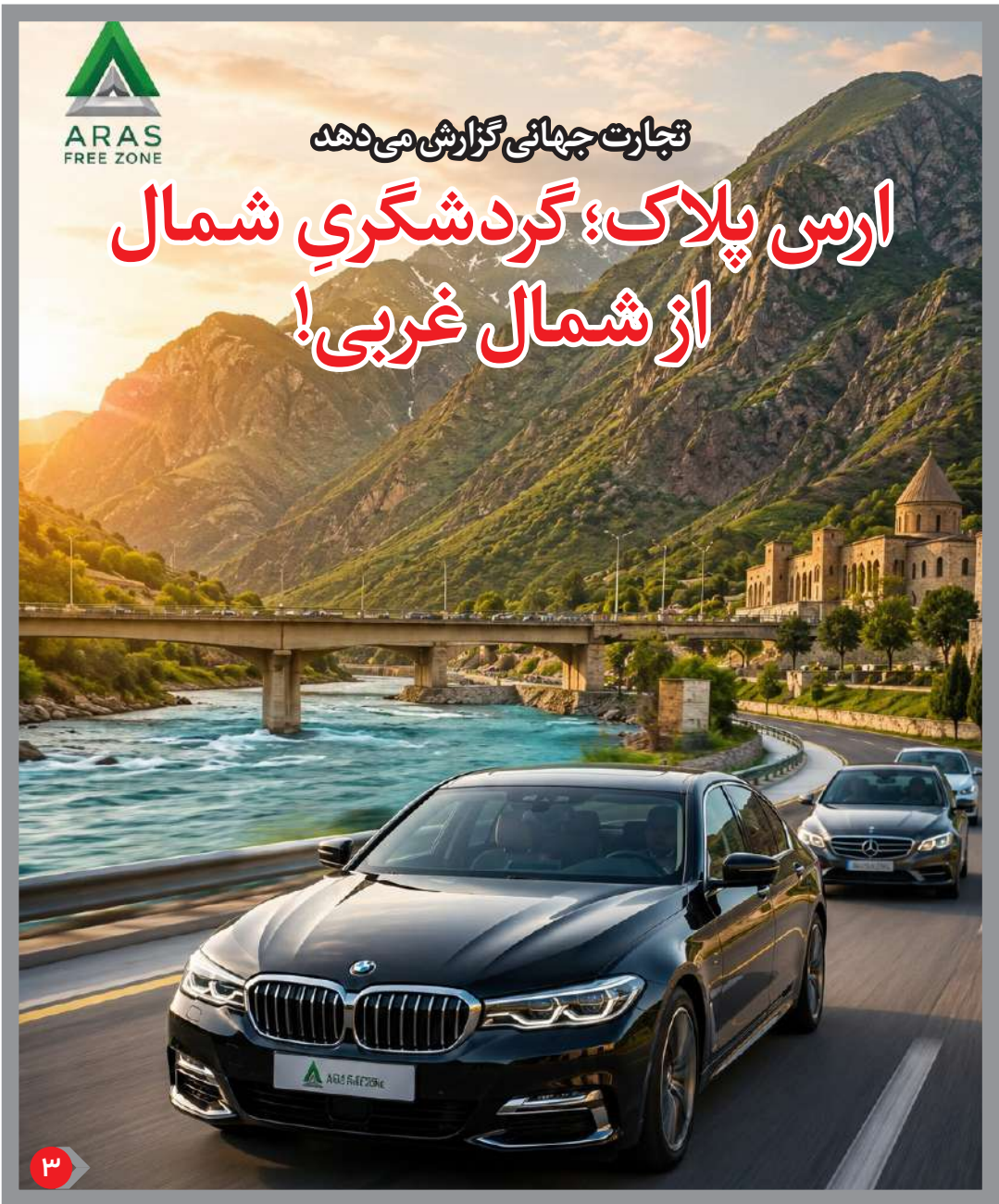
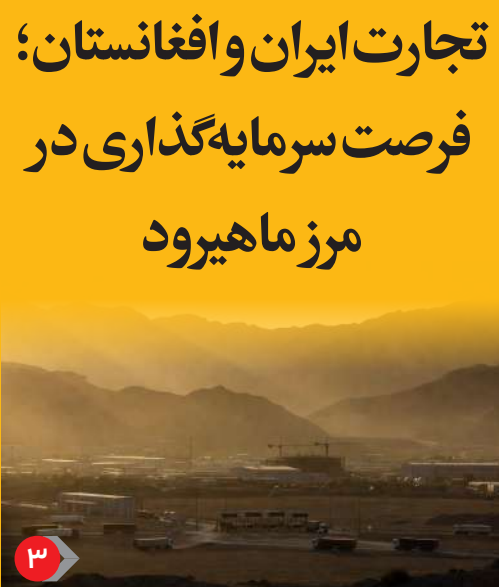

همکاری وزارت بهداشت برای تقویت گردشگری و اقتصاد منطقه آزاد

جان تازه برای گردشگری سلامت کیش

مناطق آزاد؛ خط مقدم
تاب‌آوری و امنیت اقتصادی
ایران پس از جنگ

گريت استون؛ سرمایه چینی در بلاروس که تحریم‌ها را به چالش کشید

در سال‌های اخیر، بیش از ۱۰۰ هزار مترمربع فضای صنعتی در این منطقه احداث شده و زیرساخت‌هایی مانند جاده‌های چهار و شش خطه، شبکه‌های ارتباطی پیشرفته از جمله ۵G و مراکز تحقیق و توسعه در آن ایجاد شده است.

یکی از عوامل اصلی جذب سرمایه‌گذاران، نظام مشوق‌های اقتصادی این منطقه ویژه است. گريت استون از معافیت‌های گسترده مالیاتی تا سال ۲۰۶۲، معافیت‌های گمرکی در چارچوب اتحادیه اقتصادی اوراسیا و سازوکارهای بازپرداخت مالیات بر ارزش افزوده برخوردار است.

شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهوری چین، این پروژه را «مرورید جاده ابریشم» نامیده است. گريت استون همچنین به‌عنوان یکی از مسیرهای مهم حمل‌ونقل ریلی چین اروپا مطرح شده و حجم انتقال کالا در این مسیر، با وجود چالش‌های موجود، همچنان روندی روبه رشد داشته است.

با این حال، تحریم‌های غرب علیه بلاروس پس از سال ۲۰۲۲، به دلیل حمایت مینسک از روسیه در جنگ اوکراین، بر فعالیت‌های این پروژه تأثیر گذاشته است. محدود شدن دسترسی به برخی بنادر بالتیک، از جمله بندر کلاپیدا، خروج برخی شرکای غربی مانند اپراتور بندر دویسبورگ آلمان و نگرانی سرمایه‌گذاران از تحریم‌های ثانویه، روند توسعه برخی طرح‌ها را کند کرده است.

با وجود این محدودیت‌ها، روند ثبت شرکت‌های جدید، به‌ویژه از سوی سرمایه‌گذاران چینی، ادامه یافته است. گريت استون نمونه‌ای از تلاش چین برای ایجاد شبکه‌های اقتصادی جایگزین در شرق اروپا در شرایط افزایش فشارهای ژئوپلیتیکی به شمار می‌رود.

تجارت جهان در ۲۵ کیلومتری مینسک، پارک صنعتی گريت استون به‌عنوان پروژه شاخص همکاری چین و بلاروس در چارچوب ابتکار «کمربند و جاده»، در شرایط پیچیده ژئوپلیتیکی همچنان به جذب سرمایه‌گذاری‌های آسیایی ادامه می‌دهد.

این پارک صنعتی با مساحتی حدود ۱۱۲ کیلومتر مربع، در موقعیتی راهبردی در مجاورت فرودگاه بین‌المللی مینسک و در مسیر کریدور بزرگراهی برلین مسکو قرار گرفته است. گريت استون بخشی از کریدور شمالی «جاده ابریشم جدید» به شمار می‌رود و با فراهم کردن دسترسی به بازارهای اتحادیه اقتصادی اوراسیا و نزدیکی به اتحادیه اروپا، جایگاهی مهم در شبکه حمل‌ونقل و تجارت منطقه‌ای پیدا کرده است.

تا اوایل سال ۲۰۲۶، شمار شرکت‌های مستقر در این پارک از ۱۷۰ شرکت فراتر رفته است. این شرکت‌ها از ۱۴ کشور مختلف، عمدتاً چین و بلاروس، در حوزه‌هایی همچون الکترونیک، بیوتکنولوژی، مهندسی مکانیک، صنایع شیمیایی و لجستیک پیشرفته فعالیت می‌کنند. مجموع سرمایه‌گذاری اعلام‌شده شرکت‌های حاضر در پارک بیش از یک میلیارد دلار برآورد شده و سرمایه‌گذاری مستقیم چین در این پروژه حدود ۱٫۲۶ میلیارد دلار اعلام شده است.

بر اساس آمار رسمی تا ماه مه ۲۰۲۵، از میان حدود ۱۵۲ شرکت ثبت‌شده در گريت استون، بیش از ۵۵ شرکت فعالیت عملیاتی خود را آغاز کرده بودند. سطح دستمزد کارکنان این مجموعه نیز حدود ۱٫۵ برابر میانگین دستمزد ملی بلاروس گزارش شده است.

یادداشت روز

گاز اوراسیا؛ عقب‌نشینی روسیه، صعود آذربایجان و قطر

حسنا جیبی
روزنامه‌نگار

تجارت جهان بازار گاز اروپا در سال ۲۰۲۵ شاهد یکی از بزرگ‌ترین تغییرات ژئوپلیتیکی دهه‌های اخیر بود. وابستگی اتحادیه اروپا به گاز روسیه به پایین‌ترین سطح تاریخی خود رسید و مسکو جایگاه پیشین خود را در بازار انرژی اروپا از دست داد.

بر اساس داده‌های کمیسیون اروپا، صادرات گاز روسیه به اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۵ به حدود ۳۶ میلیارد مترمکعب (شامل گاز خط لوله و ال‌ان‌جی) کاهش یافت؛ رقمی که تنها ۱۲٫۵ درصد از کل واردات گاز این بلوک را تشکیل می‌دهد. این در حالی است که سهم روسیه در سال ۲۰۲۱ بیش از ۴۰ درصد بود. روسیه که پیش‌تر با خطوط لوله نورد استریم نفوذ گسترده‌ای در بازار اروپا داشت، پس از تحریم‌های غرب و آسیب دیدن زیرساخت‌های نورد استریم در سال ۲۰۲۲، یخش مهمی از بازار خود را از دست داد. اکنون مسکو تلاش می‌کند صادرات گاز خود را بیش از پیش به سمت آسیا، به‌ویژه چین، هدایت کند. صادرات گاز روسیه از طریق خط لوله «قدرت سیبری ۱» در سال ۲۰۲۵ به حدود ۳۸ میلیارد مترمکعب رسید و رکورد جدیدی ثبت کرد. در سوی دیگر، آذربایجان جایگاه خود را به‌عنوان یکی از تأمین‌کنندگان مهم گاز اروپا تثبیت کرده است. اما تحریم‌ها و موانع سیاسی و مالی مانع پیشرفت آن شده‌اند.

یادداشت روز

منطقه آزاد تهران؛ مسیر تازه برای تسهیل تجارت و مدیریت شهری

نادیا محمدی
معاون سر دبیر

آزاد تهران، تأثیر آن بر پروژه‌های زیرساختی و شهری است. تهران برای توسعه حمل‌ونقل عمومی، نوسازی ناوگان اتوبوسرانی و ارتقای تجهیزات شهری، نیازمند تأمین سریع و کم‌هزینه کالاهای تخصصی است. کاهش فرآیندهای زمان‌بر گمرکی می‌تواند اجرای این پروژه‌ها را تسریع و فشار مالی بر مدیریت شهری را کاهش دهد. از سوی دیگر، ایجاد چنین ظرفیتی می‌تواند زمینه توسعه خدمات لجستیکی، انبارداری هوشمند، حمل‌ونقل پیشرفته و فعالیت‌های مرتبط با تجارت را فراهم کند. نزدیکی به بزرگ‌ترین بازار مصرف کشور، تهران را به نقطه‌ای جذاب برای سرمایه‌گذاری در بخش خدمات تجاری تبدیل می‌کند. با این حال، اجرای منطقه آزاد تهران بدون چالش نیست. پایتخت با مشکلاتی مانند تراکم جمعیت، آلودگی هوا و محدودیت‌های ترافیکی مواجه است و توسعه فعالیت‌های لجستیکی باید با برنامه‌ریزی دقیق همراه باشد تا به افزایش بار ترافیکی و فشار زیست‌محیطی منجر نشود. همچنین هماهنگی میان نهادهای مختلف از جمله گمرک، مدیریت شهری و دستگاه‌های اقتصادی، شرط موفقیت این طرح خواهد بود. تجربه نشان داده است که ایجاد عنوان منطقه آزاد به‌تنهایی نمی‌تواند موجب تحول اقتصادی شود؛ بلکه شفافیت مدیریتی، زیرساخت دیجیتال و حکمرانی یکپارچه، عوامل اصلی موفقیت چنین طرح‌هایی هستند. در نهایت، منطقه آزاد تهران می‌تواند فرصتی برای بازتعریف نقش پایتخت در زنجیره تأمین کشور باشد. اگر این طرح بر پایه مطالعات کارشناسی و با رویکردی هوشمندانه اجرا شود، علاوه بر کاهش فشار بر مدیریت شهری، می‌تواند به الگویی تازه برای پیوند مناطق آزاد با اقتصاد کلان شهرها تبدیل شود.

نادیا محمدی
معاون سردبیر

همکاری وزارت بهداشت برای تقویت گردشگری و اقتصاد منطقه آزاد

جان تازه برای گردشگری سلامت کیش

تجارت جهان در قلب خلیج فارس، جایی که سالانه بیش از یک میلیون و ۷۰۰ هزار گردشگر داخلی و خارجی برای آرامش، خرید و تفریح راهی آن می شوند، خدمات درمانی جزیره کیش سال هاست با محدودیت های ساختاری مواجهه است. دیدار اخیر محمد کبیری، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد کیش، با دکتر محمدرضا ظفرقندی، وزیربهداشت، درمان و آموزش پزشکی و مصوبات مشترک این دو مجموعه برای تکمیل تجهیزات، جذب پزشکان متخصص و ایمن سازی زیرساخت های درمانی، گامی عملی برای رفع این کاستی ها به شمار می رود.

این اقدام نه تنها می تواند پاسخگوی نیازهای فوری ساکنان و گردشگران باشد، بلکه ظرفیت تبدیل شدن به یکی از پایه های توسعه گردشگری سلامت و تقویت اقتصاد منطقه آزاد کیش را نیز دارد.

جمعیت ساکن کیش طبق آمار رسمی حدود ۴۲ هزار نفر اعلام شده است؛ اما واقعیت اقتصادی و گردشگری این جزیره فراتر از این رقم است. فرودگاه بین المللی کیش در سال ۱۴۰۳ میزبان بیش از ۲۰ هزار پرواز بوده و جابه جایی بیش از ۲ میلیون و ۷۱۵ هزار مسافر و گردشگر راثیت کرده است. همچنین ظرفیت اقامتی جزیره با بیش از ۸ هزار و ۲۰۰ تخت هتل و اقامتگاه، کیش را به یکی از متراکم ترین قطب های گردشگری ایران تبدیل کرده است.

این حجم بالای تردد، به ویژه در فصل های اوج سفر، فشار قابل توجهی بر زیرساخت های درمانی جزیره وارد می کند؛ زیرساخت هایی که سال هاست نیازمند توسعه و به روز رسانی هستند.

بیمارستان تخصصی و فوق تخصصی کیش که در سال ۱۳۷۲ تأسیس شد، در سومین مرحله توسعه خود در سال ۱۳۹۲ ظرفیت بستری را از ۳۲ تخت به ۶۴ تخت افزایش داد. این بیمارستان که در زمینی به وسعت حدود ۹ هزار و ۵۰۰ مترمربع احداث شده، از نظر تجهیزات پاراکلینیکی و امکانات بستری، ظرفیت هایی هم تراز با برخی بیمارستان های بزرگ سرزمین اصلی دارد. همچنین گزارش ها از فعالیت بیش از ۱۳۵ پزشک متخصص در رشته های مختلف در این مرکز درمانی حکایت دارد.

بااین حال، ظرفیت ۶۴ تخت برای پاسخگویی همزمان به نیاز جمعیت ثابت جزیره و موج گسترده گردشگران فصلی

کافی نیست. نسبت تخت بیمارستانی در ایران حدود ۱.۷ تخت به ازای هر هزار نفر است و پیش بینی می شود این رقم تا سال ۲۰۲۰ به ۲.۲ تخت برسد. اگرچه نسبت تخت به جمعیت ساکن کیش به میانگین کشوری نزدیک است، اما ورود حجم بالای گردشگران و محدودیت برخی خدمات تخصصی، همچنان باعث انتقال بیماران به بندرعباس یا تهران از طریق مسیرهای هوایی و دریایی می شود.

هزینه این انتقال هانیز قابل توجه است. آمبولانس هوایی بین شهری در ایران بسته به نوع خدمت، تجهیزات مورد نیاز و شرایط بیمار، هزینه ای بین ۸۰ تا ۳۰۰ میلیون تومان دارد و در موارد پیچیده با نیاز به مراقبت های ویژه، این رقم افزایش می یابد. چنین انتقال هایی علاوه بر تحمیل هزینه مالی به بیمار، بیمه ها یا سازمان منطقه آزاد، می تواند زمان طلایی درمان را از بین ببرد و بر تجربه گردشگران از مقصد

کیش تأثیر منفی بگذارد. در صنعتی که بخش مهمی از اقتصاد کیش بر گردشگری استوار است، حتی چند تجربه ناموفق درمانی که در فضای مجازی بازتاب پیدا کند، می تواند بر تصویر و اعتبار این مقصد گردشگری اثرگذار باشد. نشست اخیر میان مسئولان سازمان منطقه آزاد کیش و وزارت بهداشت با حضور معاون توسعه مدیریت سازمان منطقه آزاد کیش، رئیس بیمارستان و اعضای هیئت امنای این مرکز، بر سه محور اصلی متمرکز بود: تأمین و تکمیل تجهیزات پزشکی و فنی، جذب پزشکان متخصص و مجرب و اجرای طرح های ایمن سازی و بهسازی زیرساخت ها.

این تصمیم ها با توجه به جایگاه بیمارستان کیش به عنوان مرکز اصلی درمانی جزیره و ظرفیت بالای آن برای توسعه گردشگری سلامت اتخاذ شده است. بیمارستان کیش

همچنین از سال ها قبل دارای بخش پذیرش بیماران بین المللی (IPD) بوده و همکاری هایی با دانشگاه علوم پزشکی تهران و پژوهشگاه رویان برای توسعه گردشگری سلامت و خدمات تخصصی آغاز کرده است.

از منظر اقتصادی، توسعه زیرساخت های درمانی کیش صرفاً یک پروژه بهداشتی نیست؛ بلکه می تواند به یک موتور جدید برای رشد اقتصادی جزیره تبدیل شود. صنعت گردشگری سلامت ایران طی سال های اخیر درآمد قابل توجهی ایجاد کرده و بازار جهانی این حوزه نیز با سرعت در حال گسترش است.

کیش با برخورداری از موقعیت جغرافیایی مناسب، معافیت ۳۰ روزه روادری برای اتباع خارجی در منطقه آزاد، زیرساخت های گردشگری، مراکز خرید و دسترسی هوایی مطلوب، ظرفیت تبدیل شدن به مقصدی برای بیماران

گزارش کوتاه

بسته های سرمایه گذاری زرنديه در ۱۴۰۵؛ از کشاورزی هوشمند تا صنایع سبک

تجارت جهان فرماندار زرنديه از تدوین بسته های آماده سرمایه گذاری، توسعه زیرساخت ها و کاهش چشمگیر بروکراسی اداری به عنوان سه محور اصلی جذب سرمایه گذاری در این شهرستان خبر داد. این رویکرد با تمرکز بر معرفی ظرفیت های واقعی زرنديه، در مسیر تبدیل این شهرستان به یکی از مقاصد جذاب سرمایه گذاری برای فعالان اقتصادی داخلی و خارجی قرار گرفته است.

بسته های سرمایه گذاری جدید، طیف گسترده ای از حوزه ها، از کشاورزی نوین تا صنایع سبک، را در بر می گیرد. در بخش کشاورزی، توسعه گلخانه های مدرن و کشاورزی هوشمند از مهم ترین اولویت هاست. برگزاری سومین جشنواره ملی تولید و صادرات پسته در مهرماه ۱۴۰۴ نیز نمونه ای از تلاش برای معرفی توانمندی های صادراتی شهرستان و جذب سرمایه در این حوزه به شمار می رود. همچنین، زمین های مستعد کشاورزی برای واگذاری به سرمایه گذاران و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی آماده سازی شده است.

در حوزه صنایع سبک و تولیدی، شهرک صنعتی مأمونیه و نواحی صنعتی واقع در حاشیه آزادراه تهران - ساوه، به دلیل دسترسی مناسب به فرودگاه بین المللی امام خمینی (ره) و شبکه حمل و نقل کشور، از مزیت رقابتی قابل توجهی برخوردارند. وجود زیرساخت های گمرکی منطقه و ویژه اقتصادی، شامل انبارهای مسقف، محوطه های روباز و همچنین اتصال به شبکه فیبر نوری، فرآیندهای تولید، تجارت و صادرات را تسهیل کرده

است. از سوی دیگر، پیگیری طرح اتصال ریلی پرنديه به مأمونیه و توسعه آن تا شهرک صنعتی کاوه، می تواند با کاهش هزینه های لجستیکی و تسهیل تردد نیروی انسانی متخصص، زمینه ساز افزایش سرمایه گذاری در منطقه شود.

کاهش بروکراسی اداری نیز به یکی از مهم ترین سیاست های مدیریت شهرستان تبدیل شده است. برگزاری نشست های مستمر با فعالان اقتصادی، بررسی مشکلات و احدهای تولیدی در ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان و تسریع در صدور مجوزها، فضای کسب و کار را برای سرمایه گذاران بهبود بخشیده است. راه اندازی دفتر اتاق بازرگانی در زرنديه نیز گامی مؤثر در تقویت تعامل میان بخش خصوصی و دستگاه های اجرایی محسوب می شود. زرنديه در مقایسه با بسیاری از مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، از مزیت نزدیکی به پایتخت و دسترسی سریع به بازار مصرف تهران برخوردار است. این ویژگی، به ویژه برای صنایع سبک، دانش بنیان و صادرات محور، یک مزیت رقابتی مهم به شمار می رود. در عین حال، محدودیت استقرار صنایع آلاینده در شعاع پیرامونی تهران، فرصتی مناسب برای هدایت سرمایه گذاری ها به سمت صنایع پاک، فناوری محور و با ارزش افزوده بالا فراهم کرده است. در صورت تداوم اجرای این بسته های سرمایه گذاری و تکمیل زیرساخت های مورد نیاز، زرنديه می تواند جهشی قابل توجه در تولید، اشتغال و صادرات غیر نفتی تجربه کند و به الگویی موفق برای توسعه متوازن شهرستان های پیرامون پایتخت تبدیل شود.

گزارش کوتاه

منطقه آزاد بوشهر؛ فرصتی برای جذب سرمایه

تجارت جهان استان بوشهر با تکیه بر موقعیت راهبردی خود در کرانه خلیج فارس و دسترسی مستقیم به منابع عظیم گاز طبیعی پارس جنوبی، در آستانه تحولی مهم در حوزه سرمایه گذاری در بخش های انرژی، پتروشیمی و صنایع دریایی قرار گرفته است. راه اندازی منطقه آزاد تجاری-صنعتی بوشهر با وسعتی بیش از ۲۶ هزار هکتار، چارچوب قانونی تازه ای برای جذب سرمایه فراهم کرده است؛ ظرفیتی که می تواند به توسعه صادرات غیر نفتی، افزایش تولید و ایجاد فرصت های شغلی پایدار در این استان جنوبی کمک کند.

مجاورت با میدان گازی پارس جنوبی، بزرگ ترین میدان گازی جهان، مهم ترین مزیت رقابتی منطقه آزاد بوشهر به شمار می رود. این میدان روزانه حجم قابل توجهی گاز طبیعی تولید می کند و خوراک مورد نیاز صنایع پتروشیمی پایین دستی را تأمین می سازد. مجتمع پتروشیمی بوشهر در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، با ظرفیت برنامه ریزی شده ۶.۶ میلیون تن محصول در سال، نمونه ای از بهره گیری از این مزیت است. بر اساس برنامه های توسعه ای، ظرفیت صنعت پتروشیمی ایران تا پایان سال ۱۴۰۴ به ۱۰۵ میلیون تن خواهد رسید و استان بوشهر با برخورداری از زیرساخت های انرژی، دسترسی به خوراک و موقعیت جغرافیایی مناسب، می تواند سهم قابل توجهی از این رشد را به خود اختصاص دهد. همچنین مشوق های قانونی مناطق آزاد، از جمله تسهیلات مالیاتی و گمرکی، می تواند هزینه واردات تجهیزات و مواد اولیه را برای سرمایه گذاران کاهش داده و زمینه تولید و صادرات محصولات با ارزش افزوده بالاتر را فراهم کند.

در حوزه صنایع دریایی نیز منطقه آزاد بوشهر از ظرفیت های قابل توجهی برخوردار است. شرکت صنعتی دریایی ایران (صدرا) در جزیره صدرا، که بخشی از محدوده این منطقه را تشکیل می دهد، از مجموعه های مهم کشور در زمینه ساخت و تعمیر شناورها و اجرای پروژه های فراساحلی نفت و گاز محسوب می شود. توانایی ساخت شناورهای بزرگ و سازه های دریایی، در کنار تجربه اجرای پروژه هایی در فازهای مختلف پارس جنوبی، نشان دهنده ظرفیت بالای این مجموعه برای توسعه فعالیت های دریایی است.

اعمال مزایای منطقه آزاد، از جمله تسهیل واردات قطعات و تجهیزات و کاهش فرآیندهای اداری، می تواند زمینه جذب سرمایه گذاری های جدید در حوزه کشتی سازی، تعمیرات دریایی و صنایع فراساحلی را فراهم کند.

کشورهای منطقه خلیج فارس و همچنین گردشگران داخلی را دارد؛ افرادی که می توانند درمان را با اقامت و تفریح ترکیب کنند. یک بیمارستان مجهزتر در کیش می تواند مدت اقامت بیماران و همراهان آن ها را افزایش دهد، هزینه های مرتبط با اقامت و خدمات گردشگری را بالا ببرد و درآمد مستقیم و غیرمستقیم بیشتری برای جزیره ایجاد کند. با این حال، تحقق این هدف نیازمند عبور از چالش های اجرایی است. جذب و نگهداشت پزشکان متخصص در یک جزیره دور از مراکز اصلی کشور، نیازمند ایجاد مشوق هایی فراتر از پرداخت های معمول است؛ از تأمین مسکن مناسب و امکانات آموزشی برای خانواده ها گرفته تا مشوق های مالی و تسهیلات ویژه.

تأمین تجهیزات پیشرفته نیز نیازمند هماهنگی مستمر میان سازمان منطقه آزاد کیش و وزارت بهداشت است. همچنین شرایط آب و هوایی گرم و مرطوب خلیج فارس، هزینه های نگهداری و نوسازی زیرساخت های درمانی را افزایش می دهد. با وجود این موانع، روند های اخیر نشانه ای از تغییر رویکرد نسبت به جایگاه سلامت در توسعه کیش است. صدور پروانه فعالیت بیمارستان کیش پس از بیش از سه دهه، می تواند نشانه ای از تلاش برای رفع موانع اداری و تقویت جایگاه این مرکز درمانی باشد.

اگر تکمیل تجهیزات، جذب نیروهای متخصص و ارتقای ایمنی ساختمان با سرعت و برنامه ریزی مناسب انجام شود، کیش می تواند به الگویی برای دیگر مناطق آزاد و جزایر جنوبی کشور تبدیل شود؛ مناطقی که همچنان با کمبود پزشک و امکانات درمانی مواجه اند و بسیاری از ساکنان آن ها برای دریافت خدمات پزشکی به سرزمین اصلی مراجعه می کنند. در نهایت، همکاری میان سازمان منطقه آزاد کیش و وزارت بهداشت را نباید صرفاً محدود به تأمین تجهیزات یا جذب چند پزشک دانست. این اقدام می تواند گامی راهبردی برای تبدیل «سلامت» به یکی از پایه های اقتصاد گردشگری جزیره باشد.

کیش به عنوان مقصدی که سالانه میلیون ها مسافر را میزبانی می کند، نیازمند نظام درمانی متناسب با جایگاه اقتصادی و گردشگری خود است؛ نظامی که نه تنها در شرایط اضطراری پاسخگو باشد، بلکه بتواند این جزیره را به یکی از مقاصد معتبر گردشگری سلامت در منطقه تبدیل کند. آینده کیش، بیش از گذشته، به کیفیت خدمات درمانی، توان زیرساخت های سلامت و موفقیت در پیوند میان گردشگری، اقتصاد و نظام درمانی گره خورده است.

صنعت آبرزی پروری نیز یکی دیگر از ظرفیت های مهم اقتصادی بوشهر است. این استان حدود نیمی از میگوی پرورشی کشور را تولید می کند و تولید سالانه میگو در سال های اخیر از ۳۰ هزار تن فراتر رفته است. با توجه به ظرفیت های موجود، امکان افزایش تولید تا حدود ۲۰۰ هزار تن نیز برای این بخش پیش بینی شده است. قرار گرفتن سایت های پرورش میگو در محدوده منطقه آزاد و رشد صادرات آبریان استان، فرصت مناسبی برای توسعه صنایع فراوری، بسته بندی و صادرات محصولات دریایی فراهم کرده است.

با وجود ظرفیت های گسترده، تحقق کامل اهداف منطقه آزاد بوشهر نیازمند توسعه و تکمیل زیرساخت های بندری، جاده ای و ریلی است. همچنین محدودیت های ناشی از تحریم های بین المللی همچنان یکی از موانع جذب سرمایه و انتقال فناوری خارجی به شمار می رود؛ با این حال، حضور سرمایه گذاران داخلی و شرکت های دانش بنیان می تواند بخشی از این محدودیت ها را جبران کند.

منطقه آزاد بوشهر می تواند با تکیه بر سه محور مهم انرژی، صنایع دریایی و آبرزی پروری، به یکی از پیشران های توسعه اقتصادی جنوب کشور تبدیل شود. تحقق این هدف، نیازمند برنامه ریزی دقیق، تسریع در اجرای پروژه های زیرساختی و هدایت سرمایه گذاری ها به سمت فعالیت های مولد و صادرات محور است.

تجارت جهانی گزارش می دهد

ارس پلاک؛ گردشگری شمال از شمال غربی!

تجارت جهان جلفا، گسترش محدوده تردد خودروهای دارای پلاک منطقه آزاد ارس به استان های اردبیل، گیلان و مازندران، در کنار امکان تردد کامل در سطح استان آذربایجان شرقی، فصل تازه ای در ارتباطات اقتصادی و گردشگری شمال غرب کشور رقم زده است. این تصمیم که با امضای تفاهم نامه میان استانداران استان های ذی ربط و موافقت پلیس راهور فراجا اجرایی شد، تنها یک تغییر در مقررات تردد خودروها نیست؛ بلکه می تواند به عنوان یک ابزار توسعه ای برای افزایش تعاملات اقتصادی، رونق گردشگری و تقویت پیوند میان مناطق مختلف کشور عمل کند.

رودخانه ارس، آثار تاریخی، مناطق کوهستانی، ظرفیت های کشاورزی مدرن و مراکز تجاری، توانسته جایگاه خود را در میان مقاصد گردشگری کشور ارتقا دهد. در نور ۱۴۰۵، ارس در میان مناطق آزاد کشور رتبه نخست جذب گردشگر، کیفیت خدمات رسانی و اطلاع رسانی را کسب کرد. افزایش حضور گردشگران داخلی و خارجی نشان می دهد که این منطقه تنها یک محدوده اقتصادی نیست، بلکه ظرفیت تبدیل شدن به یکی از قطب های مهم گردشگری شمال غرب را نیز دارد.

اکنون توسعه تردد خودروهای پلاک ارس می تواند به افزایش تعامل گردشگری میان این منطقه و استان های شمالی کمک کند. گردشگران مناطق شمالی کشور می توانند دسترسی آسان تری به جاذبه های طبیعی و اقتصادی ارس داشته باشند و در مقابل، ساکنان ارس نیز

امکان سفر راحت تر به مقاصد گردشگری شمال کشور را خواهند داشت.

انرژیاری بر کسب و کارهای محلی

یکی از مهم ترین پیامدهای این تصمیم، افزایش تقاضا برای خدمات گردشگری و کسب و کارهای وابسته خواهد بود. افزایش رفت و آمد میان استان ها می تواند بازار جدیدی برای هتل ها، اقامتگاه ها، رستوران ها، مراکز تفریحی، فروشگاه ها و خدمات حمل و نقل ایجاد کند. تجربه مناطق گردشگریذیر نشان می دهد که افزایش دسترسی و کاهش موانع تردد، یکی از عوامل اصلی رشد اقتصاد محلی است. هر گردشگر علاوه بر هزینه های مستقیم سفر، به شکل غیرمستقیم موجب رونق مجموعه ای از فعالیت های اقتصادی در مقصد می شود.

حسنارچی

روزنامه نگار

منطقه آزاد ارس که در شمال استان آذربایجان شرقی و در مجاورت مرزهای جمهوری ارمنستان و جمهوری خودمختار نخجوان قرار دارد، طی سال های گذشته به یکی از مهم ترین قطب های صنعتی، تجاری و صادراتی شمال غرب کشور تبدیل شده است. این منطقه با برخورداری از ظرفیت های تولیدی، کشاورزی مدرن، زیرساخت های لجستیکی و موقعیت ویژه در مسیرهای ارتباطی منطقه ای، نقشی مهم در توسعه اقتصادی این بخش از کشور ایفا می کند.

با وجود این ظرفیت ها، محدودیت های تردد خودروهای پلاک ارس در سال های گذشته یکی از چالش های پیش روی ساکنان، فعالان اقتصادی و گردشگران این منطقه بود. محدود بودن شعاع تردد، ارتباط ارس با سایر استان ها را کاهش داده و بخشی از ظرفیت های اقتصادی و گردشگری آن را تحت تأثیر قرار داده بود. اکنون با تصمیم جدید، خودروهای پلاک ارس می توانند علاوه بر سراسر استان آذربایجان شرقی، در استان های اردبیل، گیلان و مازندران نیز تردد کنند؛ تغییری که می تواند دامنه ارتباطات اقتصادی این منطقه را گسترده تر کند.

ارس؛ حلقه اتصال شمال و شمال غرب

اهمیت این تصمیم زمانی بیشتر مشخص می شود که نقش جغرافیایی ارس در شبکه ارتباطی کشور مورد توجه قرار گیرد. این منطقه از یک سو به مرزهای بین المللی و بازارهای خارجی نزدیک است و از سوی دیگر، با اتصال به استان های شمالی کشور می تواند به حلقه ارتباطی میان بازارهای داخلی و مسیرهای گردشگری تبدیل شود.

استان های گیلان و مازندران از مهم ترین مقاصد گردشگری ایران به شمار می روند و سالانه میلیون ها گردشگر را جذب می کنند. از سوی دیگر، اردبیل با برخورداری از ظرفیت های طبیعی، تاریخی و گردشگری سلامت، یکی از مقاصد مهم شمال غرب کشور است. افزایش دسترسی میان این استان ها و منطقه آزاد ارس می تواند زمینه شکل گیری جریان جدیدی از سفر، تجارت و سرمایه گذاری را فراهم کند.

رشد جایگاه گردشگری ارس

گسترش تردد ارس پلاک در شرایطی اتفاق افتاده که منطقه آزاد ارس در سال های اخیر روند روبه رشدی را در حوزه گردشگری تجربه کرده است. این منطقه با تکیه بر جاذبه هایی مانند طبیعت منحصر به فرد جلفا،

گزارش کوتاه

قصر شیرین؛ از محصورسازی تا اتصال ریلی به عراق

تجارت جهان

محصورسازی فاز نخست منطقه آزاد تجاری - صنعتی قصر شیرین از اواخر دی ماه ۱۴۰۴ آغاز شده است. این پروژه با طول تقریبی ۱۰ کیلومتر، حدود ۴۰۰ هکتار از اراضی منطقه را پوشش می دهد. برای اجرای این مرحله، یک هزار و ۱۷۰ میلیارد ریال اعتبار اختصاص یافته و بر اساس برنامه ریزی انجام شده، عملیات اجرایی آن طی هشت ماه به پایان خواهد رسید.

محصورسازی منطقه آزاد قصر شیرین، گامی مهم در ایجاد امنیت پایدار، تسهیل فرآیندهای گمرکی، کاهش قاچاق و آماده سازی زیرساخت های لازم برای جذب سرمایه گذاری در محدوده ای بیش از هفت هزار هکتار به شمار می رود.

رضا قبادی مهر، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قصر شیرین، با اشاره به نظارت مستمر بر روند اجرای پروژه های عمرانی، اعلام کرده است که تکمیل این فاز، امکان نظارت دقیق تر بر مبادی مرزی و تسریع در فرایند ترخیص کالا را فراهم خواهد کرد. به گفته وی، پس از صدور مجوزهای اقتصادی، نخستین محموله های تجاری از این منطقه ترخیص شده و سامانه گمرکی نیز فعالیت خود را آغاز کرده است. همچنین فرایند ثبت شرکت ها در منطقه آزاد آغاز شده و مقدمات راه اندازی مرکز تجاری منطقه با

هدف عرضه کالاهای داخلی و خارجی باقیمت های رقابتی در دست اجراست.

همزمان با توسعه زیرساخت های منطقه آزاد، پروژه راه آهن کرمانشاه - خسروی نیز در حال پیشرفت است. این مسیر ریلی که بخشی از کریدور ترانزیتی شرق به غرب به شمار می رود، با هدف اتصال شبکه ریلی ایران به عراق از مسیر خسروی، خاکنین و بغداد طراحی شده و در افق بلندمدت می تواند زمینه تقویت کریدور تجاری ایران تا سواحل مدیترانه را فراهم کند. عملیات ریل گذاری در بخش هایی از این مسیر با استفاده از تولیدات داخلی ادامه دارد، هرچند بهره برداری کامل از آن مستلزم تأمین منابع مالی و هماهنگی های فنی و اجرایی میان دو کشور است. بازدیدهای میدانی از محدوده منطقه آزاد نشان می دهد عملیات محصورسازی با استقرار کارگاه های اجرایی و نصب دیوارهای حفاظتی و حصارهای امنیتی با سرعت در حال انجام است. همزمان، پروژه های توسعه مسیرهای دسترسی، از جمله احداث مسیر ویژه خودروهای ترانزیتی و ایجاد پارکینگ های بزرگ مقیاس، در مراحل مختلف اجرا قرار دارد. این اقدامات، زیرساخت های لازم برای توسعه فعالیت های گمرکی و ترانزیتی را فراهم کرده و منطقه را از مرحله آماده سازی به سمت بهره برداری عملیاتی سوق داده است. با وجود پیشرفت های

حاصل شده، تحقق کامل ظرفیت های منطقه آزاد قصر شیرین همچنان نیازمند تکمیل برخی زیرساخت ها و رفع موانع اجرایی است. طرح جامع منطقه که بخش عمده مطالعات آن انجام شده، در مراحل نهایی تصویب قرار دارد و موضوعاتی مانند تأمین منابع پایدار آب، تکمیل زیرساخت های خدماتی و الحاق کامل مرزهای خسروی و پرویزخان به محدوده منطقه آزاد، از مهم ترین اولویت های پیش رو محسوب می شود. قصر شیرین به دلیل قرار گرفتن در نقطه صفر مرزی با عراق، یکی از مهم ترین دروازه های صادرات غیرنفتی ایران به شمار می رود. از این رو، تکمیل زیرساخت های منطقه آزاد، جذب سرمایه گذاری و گسترش همکاری های اقتصادی با طرف عراقی، نقش تعیین کننده ای در موفقیت این منطقه خواهد داشت. در صورت اجرای کامل برنامه های عمرانی و بهره برداری از اتصال ریلی به عراق، منطقه آزاد قصر شیرین می تواند به یکی از قطب های اصلی تجارت مرزی، ترانزیت کالا و ایجاد اشتغال پایدار در غرب کشور تبدیل شود. روند کنونی نشان می دهد این منطقه به تدریج از مرحله برنامه ریزی عبور کرده و وارد فاز اجرایی و عملیاتی شده است؛ مسیری که استمرار آن نیازمند سرمایه گذاری، مدیریت کارآمد و تکمیل به موقع پروژه های زیرساختی خواهد بود.

گزارش کوتاه

تجارت ایران و افغانستان؛ فرصت سرمایه گذاری در مرز ماهیرو

راهبردی این همسایه شرقی در صادرات غیرنفتی ایران است. از منظر اقتصادی، توسعه سایت مرزی ماهیرو می تواند با کاهش هزینه های حمل و نقل، تسهیل مبادلات تجاری و فراهم کردن زمینه سرمایه گذاری مشترک، به تقویت همکاری های اقتصادی دو کشور کمک کند. همچنین همکاری در حوزه هایی مانند مدیریت منابع آب، انتقال فناوری و گردشگری سلامت، از مهم ترین محورهای مطرح شده در این نشست بود که می تواند زمینه ساز شکل گیری همکاری های پایدار و بلندمدت میان ایران و افغانستان باشد. با این حال، تحقق کامل این ظرفیت ها مستلزم رفع یا کاهش برخی چالش ها از جمله محدودیت های ناشی از تحریم های بین المللی، دشواری های جذب سرمایه خارجی و مسائل مرتبط با ثبات امنیتی در افغانستان است. تکمیل زیرساخت های مرزی، توسعه خدمات لجستیکی و ایجاد سازوکارهای مالی کارآمد، می تواند بهره برداری کامل از این ظرفیت ها، انتظار می رود حجم تجارت دوجانبه بیش از پیش افزایش یابد و استان خراسان جنوبی، به عنوان یکی از قطب های تولید زعفران، پسته و مواد معدنی کشور، سهم بیشتری از منافع اقتصادی این همکاری ها کسب کند. این روند همچنین می تواند به الگویی موفق برای توسعه همکاری های اقتصادی و تجاری ایران با کشورهای همسایه و تنوع بخشی به بازارهای صادراتی تبدیل شود.

تجارت جهان در شرایطی که حجم تجارت دوجانبه ایران و افغانستان، بر اساس آمار وزارت صنعت و تجارت افغانستان، در سال ۲۰۲۵ به ۳.۵ میلیارد دلار رسیده است، سازمان منطقه ویژه اقتصادی خراسان جنوبی از آماده بودن صدها فرصت سرمایه گذاری در منطقه ویژه اقتصادی بیرجند و سایت مرزی ماهیرو خبر داد. بر پایه این آمار، واردات افغانستان از ایران در سال ۲۰۲۵ به ۳ میلیارد و ۴۵۴ میلیون دلار و صادرات این کشور به ایران به ۵۳ میلیون دلار رسیده است.

این موضوع در جریان دیدار معاون والی هلمند افغانستان با مسئولان ایرانی مطرح شد. مدیرعامل سازمان منطقه ویژه اقتصادی خراسان جنوبی با تأکید بر تسهیل فرآیند سرمایه گذاری برای فعالان اقتصادی افغانستان اعلام کرد زیرساخت های خدماتی، گردشگری، هتلینگ، بهداشت و درمان در این منطقه به زودی به بهره برداری خواهد رسید. به گفته وی، فرآیندهای اداری نیز به گونه ای طراحی شده است که سرمایه گذاران بتوانند در کوتاه ترین زمان ممکن فعالیت خود را آغاز کنند. ایران با برخورداری از بیش از ۳۰ منطقه ویژه اقتصادی و ارائه تسهیلات گمرکی، مشوق های مالیاتی و دسترسی به زیرساخت های حمل و نقل، بستر مناسبی برای توسعه تجارت و جذب سرمایه گذاری فراهم کرده است. رشد قابل توجه مبادلات تجاری ایران و افغانستان در سال های اخیر نیز نشان دهنده جایگاه

تجارت جهانی گزارش می دهد

مناطق آزاد؛ خط مقدم تاب آوری و امنیت

اقتصادی ایران پس از جنگ

تن کالای اساسی شامل گندم، برنج، روغن، حبوبات، شکر، چای، گوشت قرمز و نهاده‌های دامی مانند کنجاله سویا، ذرت و جواز طریق مبادی مناطق آزاد وارد کشور شده است. استمرار این روند، جایگاه لجستیکی و انعطاف پذیری این مناطق را در مدیریت شرایط بحرانی بیش از پیش آشکار می‌کند.

تجارت جهان تهران. در پی جنگ ۵۰ روزه اخیر و آزمون‌های امنیتی و اقتصادی ناشی از آن، مفهوم «امنیت اقتصادی» به یکی از مهم‌ترین مأموریت‌های مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی ایران تبدیل شده است. کارشناسان و مسئولان مرتبط در سوم تیرماه ۱۴۰۵ تأکید کردند که این مناطق باید فراتر از نقش سنتی خود در جذب سرمایه و تسهیل تجارت، به خطوط مقدم تاب‌آوری ملی تبدیل شوند و زنجیره‌های تأمین، مسیرهای ترانزیتی و زیرساخت‌های لجستیکی کشور را در برابر شوک‌های سیاسی و امنیتی مقاوم سازند.

این تغییر رویکرد، پاسخی مستقیم به واقعیت‌های اقتصاد پس از جنگ است. در شرایطی که اختلال در مسیرهای تجاری و تأمین کالاهای راهبردی می‌تواند اقتصاد کشور را با چالش‌های جدی مواجه کند، مناطق آزاد به دلیل موقعیت راهبردی خود در مجاورت آب‌های بین‌المللی، مرزهای زمینی و کریدورهای ترانزیتی، ظرفیت منحصربه‌فردی برای تقویت تاب‌آوری اقتصادی دارند. در چنین شرایطی، دیگر صرف برخورداری از معافیت‌های مالیاتی و گمرکی کافی نیست؛ بلکه تمرکز باید بر توسعه تولید صادرات‌محور، صنایع دانش‌بنیان، صنایع دریایی و ایجاد پیوندی مؤثر میان امنیت، تولید، صادرات و دیپلماسی اقتصادی باشد.

عملکرد سال‌های اخیر این مناطق نیز زمینه ایفای چنین نقشی را فراهم کرده است. بر اساس گزارش‌های رسمی، صادرات کالا و خدمات از مناطق آزاد در ۱۱ ماهه سال ۱۴۰۴ به یک میلیارد و ۳۲۲ میلیون دلار رسید که نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۱۴ درصد رشد نشان می‌دهد. همچنین میزان سرمایه‌گذاری خارجی جذب‌شده با رشد ۵۳ درصدی از مرز یک میلیارد دلار عبور کرد. ارزش تولیدات این مناطق نیز در برخی گزارش‌ها حدود ۲۸ درصد افزایش یافته است. این آمارها نشان می‌دهد مناطق آزاد، پیش از تحولات اخیر نیز در مسیر تبدیل شدن به موتورهای تولید و صادرات کشور قرار داشتند، هرچند سهم آن‌ها از اقتصاد غیرنفتی همچنان با ظرفیت‌های موجود فاصله دارد.

نقش مناطق آزاد در تأمین کالاهای اساسی، نمونه‌ای عملی از توان تاب‌آوری آن‌ها به شمار می‌رود. در ماه‌های اخیر، بیش از یک میلیون

گزارش کوتاه

طرح منطقه آزاد فرااستانی خلیج فارس؛ جنوب

ایران در مسیر تبدیل به هاب انرژی منطقه‌ای

تجارت جهان کنار یکدیگر قرار می‌دهند. دسترسی مستقیم به بازارهای کشورهای حوزه خلیج فارس، هند و چین نیز ظرفیت صادرات محصولات با ارزش افزوده بالا را افزایش خواهد داد. در حال حاضر نیز محصولات پتروشیمی، سیمان و آلومینیوم از مهم‌ترین اقلام صادرات غیرنفتی ایران به این بازارها به شمار می‌روند.

از منظر اشتغال، عسلویه و پارس جنوبی تاکنون ده‌ها هزار فرصت شغلی مستقیم و غیرمستقیم ایجاد کرده‌اند و سهم قابل توجهی در تولید ناخالص داخلی کشور دارند. توسعه این مدل یکپارچه می‌تواند زمینه ایجاد ده‌ها هزار شغل جدید در صنایع پایین‌دستی، حمل‌ونقل، لجستیک، خدمات و بازرگانی را فراهم کند.

افزایش ارزش افزوده منابع نیز از مهم‌ترین اهداف این طرح است. تبدیل گاز طبیعی به محصولات پتروشیمی، متانول، اوره و انواع پلیمرها، به‌مراتب ارزش اقتصادی بیشتری نسبت به خام‌فروشی یا مصرف غیرمولد این منابع ایجاد می‌کند. همچنین بهره‌گیری از آب‌شیرین‌کن‌های ساحلی و توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر می‌تواند پایداری بلندمدت این منطقه را تضمین کند.

با این حال، اجرای این طرح با چالش‌هایی نیز همراه است. هماهنگی میان سه استان، تأمین سرمایه مورد نیاز برای توسعه زیرساخت‌ها و محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها در جذب سرمایه و فناوری خارجی، از مهم‌ترین موانع پیش‌رو به شمار می‌روند. افزون بر این، تحولات ژئوپلیتیکی منطقه نیز ضرورت توجه به امنیت و تاب‌آوری زیرساخت‌های انرژی را بیش از گذشته آشکار کرده است.

غلامزاده زنگنه اعلام کرده است که مطالعات بازار، نقشه‌های اجرایی و تحلیل‌های اقتصادی این طرح در روزهای آینده منتشر خواهد شد. در صورت اجرای موفق، این نقشه‌راه می‌تواند ارزش افزوده منابع طبیعی کشور را افزایش دهد، جنوب ایران را به یکی از مهم‌ترین قطب‌های اقتصادی منطقه تبدیل کند و الگویی نوین از توسعه یکپارچه ارائه دهد. با این حال، تحقق این اهداف مستلزم برنامه‌ریزی دقیق، اجماع میان نهادهای تصمیم‌گیر و اجرای مرحله‌ای طرح خواهد بود. در نهایت، این پیشنهاد را می‌توان فراتر از ایجاد یک منطقه آزاد جدید دانست؛ طرحی که می‌تواند سنجشی برای توان ایران در تبدیل مزیت‌های طبیعی به قدرت اقتصادی پایدار و رقابت‌پذیر باشد.

تجارت جهان ابراهیم غلامزاده زنگنه، فعال صنعت سیمان، طرح «منطقه آزاد انرژی، تجارت و صنعت خلیج فارس» را پیشنهاد کرده است. این طرح محدوده شهرستان‌های لامرد و مهر در استان فارس، پارسیان در استان هرمزگان و عسلویه در استان بوشهر را در بر می‌گیرد و در صورت اجرا، نخستین منطقه آزاد فرااستانی ایران خواهد بود. هدف از این طرح، ایجاد مدیریتی اقتصادی و یکپارچه، بدون تغییر مرزهای سیاسی استان‌ها، برای تبدیل این پهت به بزرگ‌ترین هاب انرژی، صنعت، تجارت، لجستیک و صادرات کشور است.

منطقه پیشنهادی از ظرفیت‌های کم‌نظیری برخوردار است. ایران با در اختیار داشتن حدود ۳۴ تریلیون مترمکعب ذخایر اثبات‌شده گاز طبیعی، پس از روسیه در جایگاه دوم جهان قرار دارد. تولید گاز کشور در سال ۲۰۲۴ حدود ۲۶۳ تا ۲۷۶ میلیارد مترمکعب برآورد شده که بخش عمده آن از میدان مشترک پارس جنوبی در عسلویه تأمین می‌شود.

این میدان، قلب صنعت گاز و پتروشیمی ایران به شمار می‌رود. ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی ایران در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ به حدود ۸۳ میلیون تن رسیده است. همچنین بندار تخصصی عسلویه توان صادرات سالانه ۳۵ میلیون تن محصولات پتروشیمی و جابه‌جایی حدود ۱۰ میلیون تن انواع کالا را دارند. منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس نیز طی سال‌های گذشته زیرساخت‌های گسترده‌ای برای توسعه صنایع انرژی بر و صادرات ایجاد کرده است.

در لامرد، مجتمع آلومینیوم جنوب (سالکو) با ظرفیت اولیه ۳۰۰ هزار تن در سال فعالیت می‌کند و برنامه توسعه آن تا ظرفیت یک میلیون تن در دستور کار قرار دارد. صنعت سیمان لامرد نیز بخشی از ظرفیت بیش از ۹۰ میلیون تنی تولید سیمان کشور را تشکیل می‌دهد و سهم قابل توجهی در صادرات به بازارهای منطقه دارد. پارسیان نیز با برخورداری از منطقه ویژه اقتصادی صنایع انرژی بر، با وسعتی نزدیک به ۹ هزار و ۸۰۰ هکتار، و همچنین بندر تخصصی صنایع معدنی و انرژی، حلقه تکمیل‌کننده این زنجیره اقتصادی محسوب می‌شود.

یکپارچه‌سازی این ظرفیت‌ها می‌تواند هم‌افزایی قابل توجهی ایجاد کند. گاز طبیعی به‌عنوان خوراک صنایع پایین‌دستی پتروشیمی، بندار تخصصی به‌عنوان دروازه صادرات و مشوق‌های مناطق آزاد برای جذب سرمایه‌گذاری، مجموعه‌ای از مزیت‌های رقابتی را در

این، مسئولان محلی اعلام کردند بخشی از عملیات بندری بدون وقفه ادامه یافته است. این رویداد، ضرورت بازسازی سریع زیرساخت‌ها، افزایش ضریب ایمنی تأسیسات و تنوع بخشی به مسیرهای ترانزیتی را بیش از گذشته نمایان کرد. مناطق آزاد اکنون باید نشان دهند که علاوه بر ایفای نقش در شرایط عادی، توان حفظ زنجیره تأمین کشور را در مواجهه با تهدیدهای امنیتی نیز دارند.

در این میان، فرصت‌های قابل توجهی نیز پیش روی این مناطق قرار دارد. موقعیت جغرافیایی مناطق مانند اروند، در همجواری بازارهای عراق و مسیرهای مهم آبی، می‌تواند الگویی برای شکل‌گیری نسل سوم مناطق آزاد باشد؛ مناطقی که فراتر از تجارت صرف، به کانون‌های تولید، لجستیک، سرمایه‌گذاری و تعاملات اقتصادی منطقه‌ای تبدیل شوند. جذب سرمایه از کشورهای همسایه، توسعه کریدورهای شمال-جنوب و شرق-غرب و تمرکز بر صنایع راهبردی و مقاوم، از جمله صنایع دریایی و فناوری‌های پیشرفته، می‌تواند جایگاه مناطق آزاد را در معادلات نوین ژئواکونومیک منطقه ارتقا دهد.

تحقق این مأموریت، مستلزم اصلاحات ساختاری است. گذار از تصمیم‌گیری‌های سلیقه‌ای به حکمرانی داده‌محور، افزایش نقش آفرینی بخش خصوصی، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، بندار، راه‌آهن و شبکه‌های لجستیکی و نیز طراحی مشوق‌های هدفمند برای صنایع صادرات‌محور، از مهم‌ترین اولویت‌ها به شمار می‌رود. موفقیت این سیاست‌ها نیز نه با تعداد نشست‌ها یا تفاهم‌نامه‌های امضا شده، بلکه با افزایش درآمدهای ارزی پایدار، ایجاد اشتغال مولد و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور در برابر شوک‌های خارجی سنجیده خواهد شد.

در جهانی که زنجیره‌های تأمین و مسیرهای تجاری بیش از هر زمان دیگری در معرض اختلال قرار دارند، مناطق آزاد ایران، اگر نقش جدید خود را به درستی ایفا کنند، می‌توانند تهدیدهای ناشی از جنگ را به فرصتی برای تقویت جایگاه اقتصادی کشور تبدیل کنند. آینده از آن اقتصادهایی است که تاب‌آوری را نه در حد یک شعار، بلکه به‌عنوان زیرساختی عملی برای توسعه پایدار بنامی کنند.

گزارش کوتاه

تردد خودروهای سرخس و دوغارون

در خراسان رضوی آزاد شد

تجارت جهان پس از حدود یک دهه پیگیری، امکان تردد خودروهای دارای پلاک مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی سرخس و دوغارون در سراسر استان خراسان رضوی، از جمله کلانشهر مشهد، فراهم شد. سیداحسان قاضی‌زاده هاشمی، نماینده مردم سرخس، فریمان و بخش‌های احمدآباد و رضویه در مجلس شورای اسلامی، این اقدام را حاصل تصویب اساسنامه مناطق آزاد در دولت و آغاز فعالیت رسمی سازمان منطقه آزاد سرخس عنوان کرده است. با نصب نخستین پلاک خودرو در این منطقه، فرآیند شماره‌گذاری خودروها وارد مرحله اجرایی شد. این تصمیم بر اساس مقررات مناطق آزاد و با هماهنگی شورای تأمین استان، نیروی انتظامی و استانداری خراسان رضوی اتخاذ شده است. یکی از ویژگی‌های مهم منطقه آزاد سرخس، نبود سقف مشخص برای تعداد پلاک‌های قابل واگذاری است؛ به‌گونه‌ای که میزان پلاک‌گذاری بر اساس حجم سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی در محدوده منطقه تعیین خواهد شد. این موضوع، در صورت اجرای دقیق مقررات، می‌تواند ظرفیت قابل توجهی برای توسعه سرمایه‌گذاری و ورود خودروهای جدید ایجاد کند.

بازار خودرو ایران در سال‌های اخیر با چالش‌هایی همچون کاهش عرضه، محدودیت واردات و افزایش فاصله قیمت کارخانه و بازار مواجه بوده است. در چنین شرایطی، فعال شدن ظرفیت مناطق آزاد می‌تواند نقش مؤثری در افزایش تنوع عرضه و ایجاد رقابت در بازار ایفا کند. کاهش تولید داخلی خودرو در سال‌های اخیر رشد داشته، اما عرضه خودروهای وارداتی، موجب شده تقاضای انباشته در بازار افزایش یابد. هرچند واردات خودرو در سال‌های اخیر رشد داشته، اما حجم آن همچنان فاصله قابل توجهی با نیاز واقعی بازار دارد. از این رو، استفاده از ظرفیت مناطق آزاد می‌تواند بخشی از این شکاف را جبران کند. یکی از مزیت‌های مهم مناطق آزاد، تفاوت قابل توجه تعرفه‌های واردات خودرو با سرزمین اصلی است. بر اساس مقررات ابلاغی، حقوق ورودی خودرو در مناطق آزاد برای خودروهای مختلف در سطوح کشور دانست.

در این میان، فرصت‌های قابل توجهی نیز پیش روی این مناطق قرار دارد. موقعیت جغرافیایی مناطق مانند اروند، در همجواری بازارهای عراق و مسیرهای مهم آبی، می‌تواند الگویی برای شکل‌گیری نسل سوم مناطق آزاد باشد؛ مناطقی که فراتر از تجارت صرف، به کانون‌های تولید، لجستیک، سرمایه‌گذاری و تعاملات اقتصادی منطقه‌ای تبدیل شوند. جذب سرمایه از کشورهای همسایه، توسعه کریدورهای شمال-جنوب و شرق-غرب و تمرکز بر صنایع راهبردی و مقاوم، از جمله صنایع دریایی و فناوری‌های پیشرفته، می‌تواند جایگاه مناطق آزاد را در معادلات نوین ژئواکونومیک منطقه ارتقا دهد.

تحقق این مأموریت، مستلزم اصلاحات ساختاری است. گذار از تصمیم‌گیری‌های سلیقه‌ای به حکمرانی داده‌محور، افزایش نقش آفرینی بخش خصوصی، توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل، بندار، راه‌آهن و شبکه‌های لجستیکی و نیز طراحی مشوق‌های هدفمند برای صنایع صادرات‌محور، از مهم‌ترین اولویت‌ها به شمار می‌رود. موفقیت این سیاست‌ها نیز نه با تعداد نشست‌ها یا تفاهم‌نامه‌های امضا شده، بلکه با افزایش درآمدهای ارزی پایدار، ایجاد اشتغال مولد و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور در برابر شوک‌های خارجی سنجیده خواهد شد.